

Representantforslag 61 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Dag Terje Andersen, Torstein Tvedt Solberg, Fredric Holen Bjørdal, Else-May Botten, Øystein Langholm Hansen, Per Olaf Lundteigen, Geir Pollestad, Kirsti Bergstø og Audun Lysbakken

Dokument 8:61 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag Terje Andersen, Torstein Tvedt Solberg, Fredric Holen Bjørdal, Else-May Botten, Øystein Langholm Hansen, Per Olaf Lundteigen, Geir Pollestad, Kirsti Bergstø og Audun Lysbakken om å gjøre arbeidsmiljøloven gjeldende for petroleumsrelaterte aktiviteter fra fartøyer på norsk sokkel

Til Stortinget

Bakgrunn

Det er tverrpolitisk enighet om at norsk petroleumsvirksomhet skal være verdensledende på helse, miljø og sikkerhet (HMS). Dette ble sist slått fast i regjeringens tildelingsbrev til Petroleumstilsynet 20. januar 2016. En del av Stortingets ansvar er å sørge for at regelverket følger den teknologiske utviklingen.

I 1992 kom Ot.prp. nr. 60 (1991–1992) om lov om endring i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. Med utgangspunkt i hovedprinsippene fra NOU 1989:15 Arbeidsmiljølovens virkeområde i petroleumsvirksomheten, Bull-utvalget, tok Kommunaldepartementet sikte på å la arbeidsmiljøloven komme til anvendelse på all petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Dette betød at så godt som all petroleumsvirksomhet med flyttbare innretninger og fartøyer på norsk sokkel da kom inn under arbeidsmiljøloven, uten hensyn til om innretningene var norske eller utenlandske. Visse deler av virksomheten ble ansett som ordinær skipsfart og derfor unntatt fra forslaget om overgang til arbeidsmiljøloven.

I 1993 ble flyttbare innretninger samt bemannede dykkeoperasjoner omfattet av norsk arbeidsmiljølov med Oljedirektoratet, senere Petroleumstilsynet, som tilsynsmyndighet. Det er i dag bred enighet om at det er både riktig og hensiktsmessig med denne reguleringen. Det er ønskelig med en helhetlig lovregulering for virksomheten.

Petroleumsindustrien har etter 1993 vært i en rivende teknologisk utvikling. Fartøyer har lenge drevet rørlegging og seismikk, men aktivitetene omfatter også brønnintervensjoner, setting av brønnfundamenter og ventiltrær (juletrær), de fjerner brønnhoder og har også begynt med pilothullboring og permanent plugging av forlatte brønner. Olje- og gassproduksjon fra havbunnsinstallasjoner (subsea) representerer i dag over 50 prosent av den totale produksjon på norsk sokkel. Installasjonene skal settes, vedlikeholdes, modifiseres og en gang fjernes. Alt dette skjer fra spesialbygde fartøyer.

Utviklingen ble spådd allerede i 1989 av Bull-utvalget (side 47):

«I forbindelse med innføring av ny teknologi, som undersjøiske produksjonsinnretninger, er det midlertidig grunn til å regne med at spesielle vedlikeholdsfartøyer vil kunne bli utviklet. I så fall vil den aktivitet om bord som retter seg mot vedlikeholdet av de undersjøiske innretningene være omfattet av bestemmelsen.»

Bull-utvalget påpekte at det ikke spiller noen rolle om aktivitetene foretas fra rigg eller fartøyer så lenge den har karakter av petroleumsaktivitet. Arbeidsmiljøloven skulle gjelde.

Dagens regelverk er uklart

Grensesnittet mellom petroleumsnæringen og maritim aktivitet betyr at fartøyene og aktivitetene beveger seg inn og ut av forskjellige regelverksregimer. På en flyterigg er alle aktiviteter omfattet av arbeidsmiljøloven, uansett aktivitet. På fartøy er det annerledes. For oljearbeideren betyr dette at idet han går om bord på et fartøy, er han ikke lenger omfattet av arbeidsmiljøloven ettersom mange av aktivitetene i seg selv ikke defineres som petroleumssaktivitet. Samtidig er han heller ikke maritimt personell, så han er som utgangspunkt heller ikke omfattet av noe maritimt regelverk og derfor utenfor Sjøfartsdirektoratets ansvarsområde. Det blir uklart hvem som er tilsynsmyndighet og om arbeidsmiljøloven i det hele tatt gjelder. Dette gjelder når fartøyet er norskregistrert.

Forholdene kompliseres ytterligere når mange av fartøyene er registrert i skatteparadis som f.eks. Panama, Bahamas eller Vanuatu. Hullene i regelverket utnyttes når selskaper skal organisere arbeidet sitt. Den norske delen av selskapet prosjekterer arbeidet på vegne av oljeselskapet. Den utenlandske delen ivaretar konsernets rederifunksjoner og ofte operasjonell styring med prosjektet. De ansatte har sin arbeidsgiver i et bemanningskontor i f.eks. Singapore.

Arbeidstakeren er da, som eksempel, bosatt i Norge, Storbritannia eller Polen mv., mobilisert via Storbritannia, i arbeid på norsk sokkel, på et skip registrert i Bahamas. Arbeidskontrakten er da regulert av Singapores myndighet, mens tilsynet med sikkerhetslovgivning ligger i skatteparadiset skipet er registrert i. Regelverket har med andre ord ikke klart å følge denne utviklingen med tanke på de grunnleggende prinsipper i petroleumsløven og arbeidsmiljøloven. Resultatet er at oljearbeidere på disse fartøyene, på oppdrag på norsk sokkel, mister grunnleggende rettigheter og arbeidsmiljølovens beskyttelse. Konsekvensen kan være flere ukers skift, lange vakter og arbeid om natten. De kan arbeide på rene ringevaktkontrakter, uten fast ansettelse og uten de rettigheter som en i dag tar som en selvfølge i norsk arbeidsliv. De våger ikke si fra om kritiske sikkerhetsforhold i frykt for å miste arbeidet eller for ikke å få neste oppdrag. Noe så fundamentalt i norsk arbeidsliv som verneombud er utelukket på mange av fartøyene. Flere beskriver en fryktkultur for rapportering.

Et økende problem som må løses politisk

Oljearbeidere på norsk sokkel går med andre ord inn og ut av lovverk, alt etter om arbeidet deres er på en rigg eller skip. De går også inn og ut av tilsyn. Videre ser man at arbeid som man tidligere trengte en rigg for å utføre, i dag godt kan gjøres fra skip. Arbeid flyttes med andre ord ut av norsk lovverk og tilsyn.

I dag er det mer enn 1 000 undervannsbrønner som står for over 50 prosent av norsk olje- og gassproduksjon. Den industrielle aktiviteten stemmer ikke overens med hensyn til vernelovgivning. Dette er aktivitet som kommer til å være med i hele oljefeltets levetid, inkludert plugging av brønner og demontering av installasjoner. Oljearbeiderne om bord i skip er med andre ord en sentral del av arbeidsmarkedet i petroleumsvirksomheten.

Forslagsstillerne mener at regelverket på området pr. i dag ikke er oppdatert i tråd med den utvikling industrien har hatt de siste 25 årene. Petroleumsløven (§ 9-1 om sikkerhet) og arbeidsmiljøloven (§ 1-1 om formål) har dessuten nedfelt en intensjon om at det skal skje en utvikling på sikkerhets- og arbeidsmiljøområdet i takt med den teknologiske (og sosiale) utviklingen i samfunnet for øvrig.

Petroleumstilsynet bør være den sentrale tilsynsmyndigheten i petroleumsvirksomheten med ansvar for helheten. En sentral tilsynsmyndighet vil medføre tydeligere ansvarsområder, et helhetlig påse-ansvar hos operatørene, et tydelig og omforent kontaktpunkt for arbeidstakerne og ikke minst en helhetlig risikohåndtering av den aktivitet som utføres.

Forslagsstillerne – med henvisning til den teknologiske utvikling som har vært i petroleumsindustrien og forventet aktivitet i fremtiden – ber derfor regjeringen om å endre regelverket ved forskriftsendring. Aktivitet utført fra fartøy, i tilknytning til petroleumsvirksomhet, som ikke har en utpreget maritim karakter, må omfattes og reguleres av norsk arbeidsmiljølov.

Forskriften må ha samme saklige og geografiske virkeområde som arbeidsmiljøloven § 1-2, jf. § 1-3 og petroleumsløven § 1-4 flg. med tilhørende forskrifter, slik at den kommer til anvendelse på vedkommende aktivitet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen innen 1. august 2017 utarbeide og sette i kraft en forskriftsendring om at arbeidsmiljøloven fullt ut skal gjelde for petroleumsrelaterte aktiviteter (herunder bl.a. konstruksjon, rørlegging, vedlikehold og fjerning) som skjer fra fartøyer på norsk sokkel.

7. mars 2017

Dag Terje Andersen

Torstein Tvedt Solberg

Fredric Holen Bjørdal

Else-May Botten

Øystein Langholm Hansen

Per Olaf Lundteigen

Geir Pollestad

Kirsti Bergstø

Audun Lysbakken

